## 9. Etnografiska avdelningen.

Avdelningens ordinarie personal har ej undergått någon förändring under året. Den icke ordinarie personalen har, sedan Kungl. Maj:t (i nådigt brev till statskontoret av den 4 dec. 1930) därtill beviljat medel för budgetåret 1930—1931, utökats med en eldare och en nattvakt vid avdelningens nya lokaler i förutvarande Livregementets dragoners kasernetablissement. Som eldare har tillsvidare anställts herr C. G. Askerlund samt som nattvakt f. d. sergeanten E. G. Carlsson.

Under museiassistentens och museibiträdets semester ha deras befattningar upprätthållits av resp. fil. kand. Ernst Manker samt fru Margareta Linné. Den förstnämnde har även tjänstgjort som t. f. assistent under föreståndarens semester.

I avdelningens lokalförhållanden ha under året betydande förändringar ägt rum. Genom riksdagens beslut om uppförande av en ny ämbetsbyggnad åt riksförsäkringsanstalten på statens tomter i kvarteret Grönlandet Södra blev avdelningens lokalfråga aktuell, åtminstone beträffande de därstädes förvarade samlingarna och de där belägna tjänstelokalerna. Byggnadsstyrelsen framlade (i underdånig skrivelse av den 27 nov. 1929) resultatet av sin utredning i denna fråga och föreslog en förläggning av avdelningen i sin helhet till f. d. livregementets dragoners kasernetablissement, varvid de till 480,000 kronor beräknade kostnaderna för iordningställande av sjukhuset (till tjänstelokaler, studierum för forskare, bibliotek, fotografiskt laboratorium etc.), kasern I och II (till visningslokaler), kasern III (till magasin) samt sjukstallet (till förvaring av skrymmande föremål, såsom båtar m. m.). Härtill kommo flyttningskostnader för 15,000 kr. Byggnadsstyrelsen ansåg vidare, att dessa kostnader — under förutsättning att riksdagen gåve sitt bifall till områdets upplåtande åt etnografiska avdelningen — kunde fördelas på två år och hemställde den, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå 1930 års riksdag att för budgetåret 1930—1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor, däri inberäknade kostnader för samlingarnas flyttning. I Kungl. Maj:ts proposition i ärendet föreslogs emellertid endast 100,000 kronor, att, enligt byggnadsstyrelsens beräkning, användas till iordningställande av sjukhuset (dock ej vinden) till tjänstelokaler etc. samt kasern I (med

undantag av vinden) till uppvärmt magasin, medan kasern III skall användas för kallmagasinering. I dessa 100,000 kronor, vilka beviljades av årets riksdag, ingå även flyttningskostnader, 15,000 kronor. Den i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition och riksdagens medgivande för avdelningen reserverade delen av livregementets dragoners kasernetablissement omfattar en area av i runt tal 25,200 kvm. (För närmare detaljer hänvisas till Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen n:r 244 (den 14 mars 1930), statsutskottets utlåtande n:r 144 samt riksdagens protokoll, första kammaren n:r 33 och andra kammaren n:r 34).

Den 13 augusti stängdes visningslokalerna i Vallingatan 1 och tog nedpackningen där sin början. Under förra hälften av oktober begynte överflyttningen till f. d. dragonkasernen, varvid i första hand den med värmeledning försedda kasern I togs i anspråk som magasin, men en mängd grövre och mindre ömtåliga föremål måste dock inhysas i den icke uppvärmda kasern III. Enär iordningställandet av f. d. sjukhuset till tjänstelokaler etc. ej kunde medhinnas före årets utgång, inrättades provisoriska tjänsterum i magasinslokalerna i Vallingatan 2, varifrån flyttning till f. d. dragonkasernen beräknas kunna verkställas under loppet av februari 1931.

Förvärvet av de nya lokalerna, detaljerad planering av dessas användning, förberedande av överflyttning dit samt verkställande av denna, har i hög grad tagit den fåtaliga personalens tid i anspråk. Föreståndaren och assistenten ha haft att utföra upprepade utredningar av olika slag i ärendet samt konferenser med representanter för byggnadsstyrelsen. En ej obetydlig del av tjänstetiden har personalen på så vis måst tillbringa i f. d. dragonkasernen. Under själva nedpackningen och överflyttningen, vilken senare tyvärr, i och för rivningen av Vallingatan 1, måste starkt forceras, medhanns knappast något mera än detta arbete. Genom allt detta ha de egentliga institutionsgöromålen förryckts och måst stå tillbaka. Icke minst gäller detta om det vetenskapliga arbetet vid avdelningen.

*Föreståndaren* har därför i huvudsak fått inskränka sig till den f. ö. ganska tidskrävande uppgiften att söka upprätthålla kontakten med utländska systerinstitutioner och forskare, besvara förfrågningar från sådana samt lämna uppgifter åt besökande i studiesyfte etc.

*Assistentens* tid har givetvis också strängt tagits i anspråk av olika arbeten i samband med avdelningens flyttning ävensom av löpande ärenden av varjehanda slag. Han har emellertid dessutom katalogiserat en del mindre samlingar samt avslutat den föregående år påbörjade katalogiseringen av den stora, av prof. Hartman under hans resa 1913—14 inköpta arkeologiska samlingen från västra Panama. Vidare har han demonstrerat avdelningens skådesamling i Vallingatan 1 för ett flertal skolklasser

samt för enskilda personer. I samband med minnesutställningen i Nordiska museet över Vegas hemkomst ordnade han där expositionen av valda delar av Vega-färdens etnografiska material (från Nordsibiriens kust). Under större delen av sin semester samt under ytterligare 10 dagars tjänstledighet företog han i Museum für Völkerkunde i Berlin noggranna studier av dess mycket omfattande arkeologiska samlingar från Mexico för att erhålla komparativt material till sin under arbete varande avhandling över avdelningens stora arkeologiska samling från Oaxaca, skänkt av industriidkaren A. E. PAULSON. Han deltog i den 24. Internationella Amerikanistkongressen i Hamburg (7—13 sept.).

Fil. kand. E. MANKER ägnade sig under sitt första förordnande huvudsakligen åt den av honom tidigare påbörjade katalogiseringen av löjtnant G. MOBERGS samlingar från dennes afrikanska resa 1925—26 (särskilt materialet från hausa-folket). Under följande vikariat katalogiserade han några smärre samlingar, men deltog då mest i utredningar beträffande de nya lokalerna.

*Museibiträdets* göromål ha varit desamma som föregående år, alltså i första hand maskinskrivning efter koncept eller diktamen, inregistrering av inkommande böcker, fotografier och urklipp samt biträdande vid konserveringsarbeten. För d:r T. NORLINDS nedan nämnda arbete över avdelningens musikinstrument har hon, tillsammans med fru I. LINDBLOM, genomgått samtliga kataloger över samlingarna och gjort utdrag ur dessa.

Av *vaktmästarnas* tid har en stor del åtgått till med flyttningen sammanhängande arbeten. Därjämte ha de varit sysselsatta av de oupphörligt återkommande konserveringsgöromålen, såsom genomgång av malsaker, rengöring av rostande föremål, lagning av lerkärl etc. De ha framtagit material åt forskare och studerande ur magasinslådorna. Vaktmästare NYKVIST har även utfört grövre snickeriarbeten samt en mängd fotograferingar i samband med katalogiseringen eller för forskares räkning. Han har också för avdelningens arkiv bl. a. tagit plåtar av ett antal unika fotografier från Vega-färden, vilka ställts till förfogande av förre riksbibliotekarien E. W. DAHLGREN. Innan nedpackningen i Vallingatan 1 tog sin början, tog han ett 60-tal fotografier av lokalerna därstädes. När utställningslokalen i Vallingatan 1 varit tillgänglig för allmänheten, har NYKVIST där tjänstgjort som vakt vid visning.

Bland frivilliga medarbetare, som på eget initiativ och utan kostnad för avdelningen utfört viktiga arbeten vid densamma, förtjäna trenne att särskilt framhållas:

Föreståndaren för Musikhistoriska museet fil. d:r TOBIAS NORLIND har under flera månader fortsatt det av honom tidigare påbörjade arbetet att noggrant genomgå, uppmäta och katalo-

gisera samtliga i avdelningen befintliga musikinstrument, inemot 3,000 stycken. Han har härvid, förutom av avdelningens egen personal, när det gällt att framtaga materialet, assisterats av sitt biträde fröken KARIN ÅKERBLOM. Det är d:r NORLINDS förhoppning att över detta rika material, som innehåller en hel del sällsynta och såväl ur etnografisk som musikalisk synpunkt mycket intressanta instrument, kunna utgiva den katalog, som han har under utarbetande. Den är i första hand deskriptiv men skall även omfatta en jämförande del. Av flera skäl är det högeligen önskvärt, att detta arbete kan bli tryckt, icke minst därför att det finnes så ytterligt få publikationer av detta slag. Även för etnografiska avdelningen skulle givetvis en dylik katalog vara av stor betydelse. Instrumentsamlingen är nu överförd till det uppvärmda magasinet i f. d. dragonkasernen och förvaras där i ett par särskilda rum, så att d:r NORLIND kan fortsätta sitt arbete.

Fil. kand. E. MANKER har under hösten påbörjat en bearbetning av den av dåvarande docenten S. BOCK under hans expedition 1917—18 hopbragta förträffliga, monografiska samlingen från Gilbert-öarna (se K. V. A:s årsbok 1925, s. 228).

Laboratorn greve BOLIVAR ADLERCREUTZ har utfört diverse mikrokemiska analyser och undersökningar rörande blodprov för antropologiska ändamål. I samarbete med assistenten har han även uppfunnit och utarbetat en ny metod för vissa mikroskopiska undersökningar av keramik, vilken är betydligt enklare och därigenom billigare än de metoder, som tidigare kommit i användning. Metoden användes första gången på keramik, skänkt till avdelningen av NOB. ANTONIO MORDINI i Barga, och resultatet meddelades av denne vid årets amerikanistkongress i Hamburg.

Insamlingsarbete i fält till avdelningens fromma har utförts av fil. d:r SVEN HEDIN och hans medhjälpare fil. d:r GÖSTA MONTELL i Mongoliet och Kina, av löjtnant G. MOBERG i Sahara och v. Sudan samt av fil. d:r G. BOLINDER i olika delar av Västafrika (se vidare nedan). Beträffande de båda förstnämnda samt d:r BOLINDER fortgå dessa arbeten vid årets utgång.

På grund av lokalfrågan har föga tid kunnat ägnas åt samlingarnas tillväxt under året. Emellertid har avdelningen det oaktat fått mottaga åtskilliga *gåvor:*

Med. d:r RICHARD HOGNER har förärat e:a 300 n:r från U. S. A., de flesta arkeologiska från Navaho-territoriet i Arizona och utgörande resultat av grävningar, som donator och hans son, artisten NILS HOGNER, företagit vid Klag-E-Toh-ruinerna. Samlingen består av 65 lerkärl och ett stort antal fragment av dylika, redskap av ben och sten — yxor, klubbhuvuden, mortlar, polerstenar för keramik, sorgfälligt slipade magiska stenar i olika former m. m. — prydnader samt skelettrester från gravar. Lerkärlen förete ett antal olika typer, från enkla, odekorerade kok-

grytor till vackert målade pjäser i klassisk pueblo-ornamentik. Bland prydnadsföremålen märkas 1,100 ovanligt små pärlor av steatit, vilka d:r H. och hans son mödosamt sållat fram. Förra året skänkte H. 2,400 sådana små pärlor. Enligt uppgift från Museum of the American Indian i New York (Heye Foundation) torde intet annat museum äga dylika pärlor. I gåvan ingå även etnografiska föremål från navaho-indianerna, bland dem silverarbeten med typisk navaho-ornamentik. Det praktfullaste av dessa är ett gammalt bälte, bestående av 7 st., på en läderrem fästade, stora silverplattor och ett stort silverspänne, samtliga ornerade och prydda med turkoser.

Efter d:r Hogners död, den 20 okt. 1930, har hans broder d:r Ernst Hogner som gåva överlämnat ytterligare ett 20-tal arkeologiska nummer från Arizona, anträffade i hans kvarlåtenskap, bl. a. lerkärl samt föremål av sten, snäckskal och ben. Härtill kommer ett navaho-bälte med gamla goda silverornament och turkoser.

Med Richard Hogner har avdelningen förlorat en av sina mest intresserade och offervilliga vänner, och då han nu är borta, torde det vara lämpligt att, om än i största korthet, erinra om hans insats till samlingarnas förkovran. År 1919 skänkte han bl. a. några stora japanska bronser, 1922 c:a 625 arkeologiska föremål från olika ställen i U. S. A. samt ett 60-tal etnografica, bland dem ett praktstycke, ett huvudlag för häst från navahoerna, av silver och besatt med ovanligt stora turkoser. 1924 kompletterade han med 75 värdefulla föremål sin förra gåva från Japan och Nordamerika, och 1925 överlämnade han bl. a. sin samling navaho-filtar, vilken enbart den torde vara värd c:a 10,000 kronor. 1926 skänkte han omkr. 150 föremål från Nordamerika, Japan och Afrika samt, för framtida montering, hudar och kranier av en bisonfamilj. Vid sin hemkomst till Stockholm 1929 slutligen medförde han prover på silverarbeten och s. k. sandmålningar från navahoerna ävensom arkeologiskt material. Tack vare d:r Hogner torde Arizonas arkeologi i riksmuseet vara bättre representerad än i något annat europeiskt museum. En av de främsta kännarna av sydvästra U. S. A:s arkeologi, d:r A. V. Kidder i Andover, Mass., fann i hans samlingar t. o. m. några lerkärl, som han ej förut kände till. Även med avseende på navahoernas gamla förnämliga, nu i utdöende stadda textilkonst samt deras silverarbeten är riksmuseet, tack vare d:r Hogner, mycket väl försett.

Fru Ida Trotzig har skänkt en samling från Japan, enligt en av henne bifogad förteckning upptagande 61 huvudnummer med tillsammans över ett hundratal föremål. Samlingen illustrerar framför allt blomsterkulten (*Ikebana*), teceremonien (*Chano-yu*), sandmålningen (*Bonkei*) samt flickornas fest, den 3 mars. Beträffande den japanska blomsterkulten må framhållas, att

fru TROTZIG torde vara den enda europeiska kvinna, som genomgått en av de högre skolor, i vilka undervisning rörande blomsterkulten meddelas. Vidare har fru Trotzigs dotter, fru INEZ STENBERG, skänkt ett shintoistiskt husaltare (Tenrikyo-sekten) med fullständig, till ett sådant hörande attiralj.

Svenske konsuln i Melbourne, ingenjören HENNING HELIN, har vid besök i Stockholm som gåva överlämnat 6 st. större, bemålade träskulpturer från ön Tabár utanför Nya Irland, de tre största över 3 meter långa. Med sina invecklade och fantastiska sniderier — förfädersbilder, totemdjur, onda andar i djurgestalt etc. — äro dessa föremål goda prov på nyirländarnas nu försvinnande skulpturala skicklighet samt på deras konstfärdighet överhuvud. På samma gång ge de en inblick i dessa infödingars religiösa och mytologiska föreställningar. Denna Nya Irlands rika träskulptur är förut ganska väl representerad i museet, tack vare bl. a. konsul R. WAHLEN, greve BIRGER MÖRNER, plantageägaren K. PETTERSSON och professor S. BOCK. De av konsul HELIN skänkta skulpturerna äro emellertid av en från avdelningens tidigare förvärv avvikande och säkerligen mera sällsynt typ.

Folkskolläraren BERTIL LJUNGQUIST, Norrköping, har utökat avdelningens samlingar från Madagaskar med av honom därstädes förvärvade föremål, 31 huvudnummer. Bl. a. märkas magiska mediciner, spjutspetsar av järn, samt 2 ytterst primitiva marimbor, vilka endast utgöras av trästycken (kamferträ), som läggas över den spelandes nakna ben. Hr LJUNGQUIST vistades under sina resor på Madagaskar delvis på norska missionsstationer och förvärvade av missionärerna föremål, som numera ej äro i användning, t. ex. de magiska medicinerna. Vad som ger hr LJUNGQUISTS samling speciellt värde är, att den härrör från andra delar av Madagaskar, än de samlingar, som tidigare tillförts museet av KAUDERN, PALM och AFZELIUS.

NOB. ANTONIO MORDINI, Barga, har, genom förmedling av assistenten, förärat ett 50-tal prov på keramik från fornindiansk bebyggelse på Nordbrasiliens kust samt i Amazonflodens mynningsområde.

Från riksmuseets botaniska avdelning har av professor G. SAMUELSSON överlämnats ett antal arkeologiska föremål från Grönland, det mesta avfall från en verkstad för tillverkning av stenredskap. Samlingen gjordes år 1871 av prof. THEODOR MAGNUS FRIES vid och i närheten av Disko-bukten, Västgrönland.

Nordiska museet har överlämnat en samling tofflor och skodon (19 n:r), några från Kina, men de flesta orientaliska, utan närmare lokaluppgift. I museets gåva ingå ytterligare 9 föremål, bland dem ett stycke tegelte från Sibirien.

Mr. E. E. EVANS-PRITCHARD, M. A., Ph. D., London, har

(med anledning av uppsatsen »Fighting-bracelets and kindred weapons in Africa» i avdelningens serie »Smärre Meddelanden») såsom gåva översänt 13 st. som vapen använda handleds- och fingerringar från nuer-folket i anglo-egyptiska Sudan. Avdelningen ägde förut ej ett enda föremål från detta folk, och d:r Evans-Pritchard, som 1931 återvänder till Sudan, har därför haft älskvärdheten lova ihågkomma institutionen under denna sin nya resa.

Löjtnant Carl Lagercrantz har skänkt 9 föremål från Merustammen å Kenyas sydsluttning. Detta folk representeras förut i avdelningen genom en samling, som 1911 hemfördes och förärades av professor E. Lönnberg.

Kapten Nils Widforss har överlämnat 9 st. pilar från Belgiska Kongo, bland dem 2 harpunpilar, vilka äro särskilt välkomna, därför att dylika endast ganska sparsamt förekomma i Afrika.

Gåvor i form av enstaka föremål ha lämnats av följande personer:

av fröken Ellen von Platen en gammal broderad duk från Nya Mexico, inköpt i Santa Fé år 1893 av professor och fru G. Retzius;

av fru Annie Schomburg, Stockholm, en liten stiliserad och med geometrisk dekoration prydd människofigur av lera från Venezuela. Genom jämförelser med i litteraturen avbildade liknande figurer har dess fyndplats kunnat bestämmas till trakten av Trujillo. Den oansenliga lilla figuren besitter ett icke ringa värde därigenom, att Venezuelas arkeologi är ytterst litet känd och äro ej blott samlingar utan även enskilda arkeologiska föremål därifrån sällsynta;

av med. lic. Sten Reuterskiöld 2 små figurer från Peru eller Bolivia, den ena av silver. De äro moderna efterbildningar av förspansk konst i dessa länder, men de hava, såsom givaren själv framhållit, intresse såsom goda prov på skickligt gjorda förfalskningar;

av fru byråchef O. Bagger-Jörgensen ett kinesiskt föremål av gammalt, synnerligen vackert tenn i form av ett lyckotecken, ihåligt och försett med grepe. Föremålets användning är, trots alla efterforskningar, tillsvidare okänd;

av professor Ernst Almquist ett antal glaspärlor från tjuktjer, som han tillbytte sig under Vega-färden, samt en tjuktjermålning (med röd färg på vanligt skrivpapper);

av fil. d:r Eric Mjöberg en tempeldocka, gammal träskulptur, från ön Bali. Den har stått i ett tempel i byn Kloenkoeng i s. Bali;

av fru Mathilda Hamilton en näsring av silver, buren av en hindukvinna i Delhi;

av redaktör Axel B. Svensson en Maria Theresia-thaler

(avdelningen ägde förut ej någon sådan) från n. Abessinien samt en uppsättning av landets nationella, av Menelik II införda mynt, 4 av silver och 1 av koppar;

av sjuksköterskan fröken Verna Hagman, Addis Abeba, 4 st. silverkors, prov på de många olika korstyper, som de kristna abessinierna förfärdiga åt sig av nedsmälta thalermynt. De bära alltid ett eller flera sådana kors i ett snöre kring halsen.

Från d:r Sven Hedin har under året utomordentligt betydande och värdefulla samlingar anlänt, utgörande en del av det rika material, som han för avdelningens räkning inköpt för de medel, vilka herr Vincent Bendix i Chicago ställt till hans förfogande (nämnt i föreg. årsberättelse). Hittills har en sändning på 19 lårar anlänt, innehållande talrika bronser, figurer av koppar och förgyllt trä samt etnografiska föremål från Mongoliet. Dessutom har d:r Hedin översänt utsökta kinesiska broderier samt en dyrbar mongolisk furstinnedräkt med tillhörande silversmycken, rikt besatta med äkta pärlor och halvädelstenar. Enligt d:r Hedins önskan har emellertid detta rika nyförvärv i avvaktan på hans hemkomst ej uppackats, varför redogörelse för detsamma lämpligen uppskjutes till nästa år.

Löjtnant Gösta Moberg — till vilkens nya färd genom Sahara och Sudan bidrag till insamlingsarbete för avdelningens räkning bl. a. lämnats av major Th. Jakobsson — har hemfört ett antal föremål (keramik, läder- och korgarbete, vapen, etc.) från Timbuktu och Nigergebitet sydväst om denna stad. Då emellertid det mesta av hans förvärv från tuaregerna i Sahara ej anlänt vid årets utgång och dessutom fördelning av materialet — en del skall tillfalla Göteborgs museum — ännu ej ägt rum, är det nödvändigt att även uppskjuta redogörelsen för detta nyförvärv.

I augusti anträdde fil. d:r Gustaf Bolinder den expedition till Sierra Leone och andra delar av Västafrika vilken, såsom nedan angives, bekostas av minister John M. Morehead. Strax före årsskiftet anlände från B. ett antal föremål, huvudsakligen keramik och skulpterade träsaker, vilka han insamlat i södra Nigeria (Nigerdeltat). Redogörelse för denna påbörjade expeditions resultat bör också anstå, tills densamma blivit avslutad.

*Penningdonationer:*

Amerikas Förenta Staters minister i Stockholm mr. John M. Morehead har till avdelningen donerat 15,000 kronor att av fil. d:r Gustaf Bolinder under en av honom i augusti anträdd etnografisk expedition till Västafrika användas till förvärv för museets räkning. Minister Morehead har med denna gåva velat rikta avdelningen med material från trakter, som hittills ej alls eller endast svagt äro representerade i museet. Dess samlingar från Afrika äro i stort sett mycket goda, men de västafrikanska förete tyvärr stora luckor och gäller detta i synnerhet beträffande

Sierra Leone, Liberia och Elfenbenskusten med inland. Från dessa områden finns knappast ett enda föremål.

Skriftställaren Didrik Bildt har skänkt 500 kronor att av föreståndaren med fri förfoganderätt användas till avdelningens bästa.

Föreningen Riksmusei Vänner har överlämnat kronor 229: 93.

I detta samband må även nämnas, att föreståndaren ur statsanslaget för utgivande av lärda verk etc. erhållit 500 kronor såsom understöd till fortsatt utgivande av »Riksmuseets etnografiska avdelning, Smärre Meddelanden».

*Gåvor till fotografiska arkivet* ha lämnats av professor Yngve Sjöstedt (15 st. förstoringar utav av honom under Kilimandjaro-expeditionen tagna fotografier), av fil. d:r Sune Ambrosiani (fotografier över den etnografiska delen av Vega-utställningen i Nordiska museet), av d:r Selim Birger, d:r Richard Hogner, direktör Lars Bergström, direktör Axel Palmgren samt professor E. Roquette-Pinto, Rio de Janeiro.

*Gåvor till boksamlingen* (förvärven från en del av här nämnda institutioner erhållna genom byte med avdelningens egna publikationer):

University of California, Canada Department of Mines, Museo Nacional i Rio de Janeiro, Universidad Nacional de Tucumán (genom d:r A. Métraux) samt Museum für Völkerkunde i Hamburg ha vardera översänt ett större antal volymer ur av dem utgivna serier. Publikationer ha vidare lämnats av följande institutioner: Smithsonian Institution, United States National Museum, Museu Nacional i Panama, Universitetet för Centralasien i Taschkent, Société Royal de Géographie d'Egypte i Kairo, Musée du Congo Belge, Tervueren, Rijks Ethnographisch Museum, Leiden, Bernisches Historisches Museum, Bern, Museum für Völkerkunde, Lübeck, Ryska vetenskapsakademien, Société Russe de Géographie, Kommittéen för 5. Thule-expeditionen, Köpenhamn, Malmö museum, Kulturhistoriska museet i Lund, Göteborgs museum, Nordiska museet samt Svenska Kyrkans diakonistyrelses bokförlag. Enskilda personer, som skänkt böcker, äro: d:r A. Métraux, Tucumán (Argentina), professor Grant MacCurdy, New Haven, professor D. A. Zolotarev, Leningrad, professor O. Pertold, Prag, d:r G. Friederici, Ahrensburg, professor R. Karutz, München, Rev. A. Drexel, Innsbruck, Nob. Antonio Mordini, Barga, skriftställaren Didrik Bildt, docenten Karl Afzelius, fil. d:r T. Norlind, fil. d:r S. Linné, fil. d:r S. E. Lovén, professor G. Lindblom, herr Josef Alm, konstnären Arthur Sjögren, fil. kand. Ernst Manker, d:r Selim Birger och löjtnant Gösta Moberg.

Professor J. E. Johansson har skänkt en rymlig, snidad bokhylla, ett stort bord av ek med utdragbara skivor, ett skåp samt 4 stolar. Denna gåva är synnerligen välkommen och

användbar vid den blivande möbleringen av de nya tjänstelokalerna.

Nämnas må slutligen även att, sedan den i december 1929 hållna utställningen (se föreg. årsberättelse) av det till H. M. KONUNGEN skänkta tälttemplet från Karasehar avslutats, lät Nordiska museet till självkostnadspris desinficiera detsamma till skydd mot mal etc. Etnografiska avdelningen äger tyvärr icke någon desinfektionsugn.

*Depositioner:* fru ALMA SCHUBERT har, genom förmedling av fröken ZELMA WALL, deponerat en inramad, på siden utförd stor kinesisk bataljmålning, antagligen från 1800-talets förra hälft (dimensioner $3 \times 1{,}5$ m.);

överintendenten fil. d:r AXEL LAGRELIUS och Generalstabens Litografiska Anstalt har deponerat 102 äldre fotografier, de flesta från Australien och Söderhavet.

*Inköp* under året:

av kamrer S. PONTÉN, Stockholm, 11 föremål från Savage Island, Fidji och Nya Kaledonien. Kamrer Ponténs fader, hovpredikanten d:r S. B. PONTÉN, medföljde fregatten Eugenie på dess världsomsegling 1851—53 i egenskap av skeppspräst och gjorde därvid en etnografisk samling. De inköpta föremålen äro utvalda ur denna och komplettera avdelningens tidigare förvärvade samlingar från denna även ur etnografisk synpunkt viktiga resa;

av fil. d:r E. MJÖBERG 6 föremål från bali-aga-folket på södra Bali. Av dessa kan särskilt framhållas en gammal tempelskulptur i trä, föreställande risets gudinna (*Dewa Sri*), samt ett primitivt slaginstrument av marimbatyp;

av friherrinnan F. ZÜNDT VON KENTZINGEN, München, ett persiskt broderi (troligen från 1700-talet), vilket hon tidigare förvärvat genom byte från Staatliches Kunstgewerbe-Museum, Dresden;

av hr G. UMLAUFF, Hamburg, en statyett av lera, föreställande en sittande man. Den härrör från Venezuela, troligen från Boconó, Cordillera de Mérida. Att döma av avbildningar i litteraturen är denna figur, såväl ifråga om den plastiska utformningen som den målade dekorationen, vida överlägsen de få hittills publicerade av denna typ. Figuren är ett fullödigt exempel på den gamla, troligen förspanska indianska befolkningens konst i detta etnografiskt intressanta land, där den amazoniska urskogskulturen möter kulturströmmar från Centralamerika. Den utgör en mellanlänk i kedjan av belägg på den östgående grenen av denna kulturvåg, som kan följas ända till Marajó-ön i Amazonflodens mynning. Detta intressanta och vetenskapligt värdefulla föremål har inköpts genom gåvomedel från Riksmusei Vänner;

av Göteborgs museums etnografiska avdelning genom professorn friherre E. NORDENSKIÖLD, en *quipu*, »knuträkning». För

svensk forskning äro dylika quipus av stort intresse, enär professor Nordenskiöld lyckats finna nyckeln till lösandet av dessa hittills gåtfulla matematiska dokument från Perus förkolumbiska kultur. En betydande lucka har härigenom blivit fylld, ty tidigare har avdelningen endast haft fragment av quipus;

från A. B. Mauritz Widforss 2 föremål från Belgiska Kongo (en kastkniv och en paraddolk med kopparklätt, rikt ornerat fäste), en dolk från Marocko och en japansk miniatyrbåge med pilar och ställ, antagligen för målskjutning;

av kapten W. Silfwerstolpe, Stockholm, en ljusstake (keramik) från kabyler i Algeriet;

av sjuksköterskan fröken Verna Hagman ett par fotsmycken för kvinnor av silver från provinsen Djimma i Abessinien;

av typograf H. Persson, Stockholm, en statyett av trä från nedre Kongo.

I anslutning till sin för ett par år sedan påbörjade insamling av etnografiska fotografier från de svenska missionsfälten i Afrika har fil. kand. E. Manker under året förmedlat inköp av en samling fotografier från Örebro Missionsförenings arbetsfält uppför Sangafloden i Franska Ekvatorialafrika. Fotografierna, som förtjänstfullt tagits av missionären G. Eriksson, illustrera samtliga baja-folket, en stam, som tidigare ej varit representerad i museet.

Boksamlingen har genom köp utökats med 25 arbeten.

Med akademiens medgivande har avdelningen under året genom utlåning av föremål deltagit i tre utställningar:

Ett urval av de till 1,093 katalognummer uppgående samlingarna från Vega-färden exponerades i Nordiska museet vid den därstädes med anledning av 50-årsminnet av Vegas hemkomst anordnade utställningen.

Under tiden april—juni visades i Nordiska museet en kulturhistorisk utställning, »Från Linnés och Lovisa Ulrikas tid». I denna ingingo en del av avdelningens äldsta föremål, såsom japanska arbeten, hemförda av K. P. Thunberg, samt föremål från Söderhavet, insamlade av Anders Sparrman under hans deltagande i James Cooks andra resa.

I den av konstnären Arthur Sjögren i Liljevalchs konsthall i november anordnade silhuettutställningen deltog avdelningen med javanesiska skuggspelsfigurer och battiktyger med dylika figurer som viktigaste ornamentmotiv.

Bland personer, som i studiesyfte besökt avdelningen, må följande nämnas:

professor D. A. Zolotarev, Leningrad, museumsinspektör Th. Thomsen, Köpenhamn, d:r Marja Znamierowska-Prüfferowa, Vilno (fiskredskap), fil. d:r Amandus Johnson, Philadelphia, fröken Ellen Schlanbusch, Nationalmuseet, Köpen-

hamn, herr JOSEF ALM (vapen), fil. d:r SUNE AMBROSIANI (Vegafärdens samlingar), konstnärerna GUSTAF EKSTRÖM och SVEN BRATTBERG (indiska dräkter), fröken ASTRID LAQUIST (peruanska textilier), fil. kand. BIRGIT LAQUIST (samlingarna i allmänhet och Nordasien), fil. lic. K. MALMSTEN (mynt och andra värdemätare), flaggmaskinisten E. RYDBECK (fotografier från fregatten Vanadis världsomsegling), fil. kand. YVONNE SCHMIDT (med primitiv religion förbundna kultföremål), konstnären ARTHUR SJÖGREN (skuggspelsfigurer m. m. från Java), fröken ELISABETH THORMAN och fröken ESTER KARLSSON (peruanska textilier), redaktör C. A. TÄRNLUND (primitiv metallteknik), fil. kand. INGEGÄRD VALLIN (samlingarna i allmänhet), fil. stud. HENRY WASSÉN (d:o), prof. K. B. WIKLUND, sekreterare E. NORDENSON och major A. ZETTERSTEN (skidor och snöskor), fil. lic. BENGT BERGMAN, skriftställaren DIDRIK BILDT, fil. d:r GUSTAF BOLINDER, författarinnan VERA FRIDNER, med. d:r RICHARD HOGNER, fil. kand. K. G. IZIKOWITZ, fil. d:r R. JIRLOW, fil. mag. fröken MARGIT JOHANSSON, fil. d:r W. KAUDERN, fil. lic. E. KLEIN, fil. kand. TORE LETH, farm. kand. Y. LJUNGGREN, folkskollärare BERTIL LJUNGQUIST, professor E. NORDENSKIÖLD, med. lic. STEN REUTERSKIÖLD, greve ERIC VON ROSEN, fil. lic. G. SELLING och fru IDA TROTZIG.

Bland gruppbesöken märkes Geografiska förbundet, som, innan nedpackningen i Vallingatan 1 tog sin början, dit förlade ett sammanträde. Detta besöktes av ett 40-tal medlemmar, vilka togo del av samlingarna.

I den afrikanska utställningslokalen i Västra Trädgårdsgatan 10 har Stockholms Borgarskola på initiativ av rektor P. FISCHIER, sedan akademien därtill givit sitt samtycke, utan kostnad för avdelningen under vår- och höstterminerna anordnat föreläsningar över Afrikas folk och natur. Ordinarie föreläsningsdag har varit varje tisdag. Föreläsningarna ha mottagits med stort intresse av allmänheten. Rektor FISCHIER ansåg från början, på grund av sin erfarenhet från Borgarskolans serieföreläsningar i Minervasalen, att 40—50 deltagare i den afrikanska serien skulle vara ett nöjaktigt resultat. Emellertid anordnades genast 60 åhörarplatser, vilka snart utökades till 85, det största antalet, som f. n. kan rymmas i lokalen. Vid alla föreläsningar har denna varit fullsatt, och då ofta ett stort antal besökande ej kunnat komma in, ha föreläsningarna, när föreläsarens tid så tillåtit, upprepats följande fredag. I anslutning till föreläsningarna har demonstration ägt rum av avdelningen tillhörigt material. Bland föreläsarna märkas prof. H. W:SON AHLMANN, fil. d:r W. KAUDERN, prof. G. LINDBLOM, greve E. VON ROSEN, fil. d:r HANNA RYDH samt redaktör AXEL B. SVENSSON.

Skådesamlingarna ha för allmänheten varit tillgängliga (fritt) under samma tider som föregående år, alltså de i Vallin-

gatan 1 helgfria tisdagar och fredagar kl. 1—3 e. m. samt de i Västra Trädgårdsgatan 10 onsdagar kl. 12—3 och söndagar 1—4 e. m. De ha under året besökts av 5,038 personer, därav 1,541 i Vallingatan (till denna lokals stängning den 13 augusti) samt 3,497 i Västra Trädgårdsgatan. I denna senare siffra ingå även åhörarna vid föreläsningarna och demonstrationerna därstädes.

Följande under året utgivna skrifter behandla delvis i avdelningens ägo befintligt material:

Lindblom, G., String figures in Africa. Riksmuseets etnografiska avdelning. Smärre Meddelanden n:r 9. Stockholm 1930. 12 s.

Arwidsson, I., Ett skånskt kastnät. Rig. Stockholm 1930, s. 29—51.

Pertold, O., The ceremonial dances of the Sinhalese. P. II, Sinhalese masks and their use in demon-dancing. Archiv Orientální, II: 2. Praha 1930.

*Gerhard Lindblom.*